

LAUSUNTO

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lasten suojeleminen seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä

Viitaten hallituksen esitykseen Eduskunnalle lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 282/2010 vp) Piraattipuolue antaa oheisen lausuntonsa eduskunnan lakivaliokunnalle.

Lausunnossa viitataan oikeusministeriön mietintöön Lasten suojeleminen seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 34/2010), myöhemmin tässä lausunnossa "OM:n mietintö".

Parannukset OM:n mietintöön verrattuna

Toisin kuin OM:n mietinnössä, lopullisessa hallituksen esityksessä on ilmaistu selkeästi, että ollakseen rangaistavaa, lapsipornon levittämisen tulee koskea "todellisuuspohjaista" tai "todenmukaista" aineistoa. Tämä on hyvä raja. Todellista hyväksikäyttöä esittävän lapsipornografian kriminalisointi on perusteltua uhrien suojelemisen näkökulmasta. Fiktiivisen aineiston osalta tällaista perustetta ei ole.

Hallituksen esityksessä on selkiytetty "tietoisien pääsyn hankkimisen" kriminalisoinnin perusteluita OM:n mietintöön verrattuna. OM:n mietinnön perusteella oli pelättävissä, että vahingossa, tietämättömyyttään, varomattomuuttaan, huijatuksi tultuaan, ilkeiden kohteeksi joututtuaan tai roskapostiin törmättyään lapsipornoa nähneet tai lavastuksen kohteeksi joutuneet olisivat helposti joutuneet rikosepäilyn kohteeksi. Perustelut on nyt muotoiltu siten, että vaara joutua aiheetta epäillyksi lapsipornorikoksesta on selvästi pienempi.

Linkittämisen kriminalisoinnin ongelmat

Esityksessä on kuitenkin keskeinen ongelma, joka liittyy linkittämisen kriminalisointiin. HE:n mukaan lapsipornon "saataville asettaminen tarkoittaisi myös linkkien luomista internetsivulta sellaiselle sivulle, jolta on löydettävissä lapsipornografiaa". Linkittämisen kriminalisointi on aina ongelmallista, koska linkittäminen on osa Internetin perusrakennetta. Pelkkiä linkkejä ei tulisi nähdä missään tilanteessa laittomina, vaan neutraaleina viittauksina aineistoon, jonka joku toinen on asettanut saataville.

Minkään sivuston olemassaoloa ei voi käytännössä piilottaa kieltämällä siihen linkittäminen. Yhtä vaikeaa olisi piilottaa jonkin kirjan olemassaolo kieltämällä kirjan nimen mainitseminen muissa kirjoissa. Linkki on vain viittaus siihen, mistä jotakin aineistoa löytää. Viittaus voidaan tehdä paitsi varsinaisena linkkinä, myös mainitsemalla linkin osoite tekstissä, kertomalla se suullisesti jollekulle, tai vain mainitsemalla sopivat hakusanat hakukoneeseen syötettäväksi.

On täysin epäloogista kriminalisoida vain tietty "linkittämisen" muoto, eli verkkosivujen ulkoasun esittämisessä käytetyn HTML-kuvauskielen tietyillä merkinnöillä linkkinä näkyvä teksti, jota klikkaamalla pääsee suoraan merkinnän osoittamalle verkkosivustolle. Käytännössä saman

vaikutuksen voi saada aikaan kertomalla jollekulle suullisesti jonkin sivuston osoite, mutta tätä ei ilmeisesti kriminalisoida. Olisi keskityttävä kriminalisoimaan vain lapsipornon levittäminen, mihin rikoksen nimikekin viittaa, eikä tiettyä tapaa mainita lapsipornoaineiston olemassaolosta (linkittäminen).

Jos kirjakaupasta löytyy tunnetun poliitikon yksityiselämää loukkaavasti käsittelevä kirja, henkilöä, joka kertoo, että kyseistä kirjaa voi lukea Akateemisessa kirjakaupassa, ei rangaista edes avunannosta ex-pääministerin yksityiselämää loukkaavaan tiedon levittämiseen. Tähän arkilogiikkaan nähden on kummallista, että henkilö, joka kertoo, että lapsipornoa voi nähdä tietyllä verkkosivustolla, syyllistyisi, ei pelkästään avunantoon, vaan tekijänä lapsipornon levittämiseen. Linkittämisen kriminalisointi hämärtääkin rikosoikeudellisen vastuun peruseriaatteita.

Kriminalisointi on ongelmallista siksin, että linkityksen kohteena olevan sivuston sisältö voi muuttua. Esimerkiksi sivusto, joka ei tietyllä hetkellä sisällä lapsipornografiaa, saattaa myöhemmin sisältää sitä. Linkitettävän sivuston sisältö ei ole linkittäjän, vaan sivuston ylläpitäjän päätettävissä. Tällöin tulee vaara, että linkittäjä joutuu epäillyksi lapsipornon levittämisestä linkitetyn sivuston sisällön muututtua. Jo pelkkä epäily on tällaisissa tapauksissa poikkeuksellisen raskas epäillylle ja hänen lähipiirilleen. Pelkkää linkittämistä ei tulisi missään yhteydessä kriminalisoida.

Puheenjohtaja Pasi Palmulehto

Varapuheenjohtaja Ahto Apajalahti